

W pracy omówiono najważniejsze założenia działań w ramach nowego impulsu partnerstwa Afryka – UE od 2018 r. Przeanalizowano priorytet *Bardziej odpornego państwa i społeczeństwa* oraz *Większej liczby lepszych miejsc pracy, zwłaszcza dla młodzieży*.

Pomoc rozwojowa Unii Europejskiej dla Afryki

Ewa Kaźmierska

Wprowadzenie

W ciągu ostatnich 12 lat Unia Europejska i Afryka zbudowały silne partnerstwo oparte na **wspólnej strategii Afryka–UE (JAES)**. Obecnie UE jest największym źródłem bezpośrednich inwestycji zagranicznych w Afryce: 261 miliardów EUR inwestycji w BIZ w Afryce (2017); jej wiodącym partnerem handlowym: 36% całkowitego handlu Afryki (2018); kluczowym dostawcą bezpieczeństwa; największym źródłem przekazów pieniężnych w Afryce: 36% globalnych przekazów pieniężnych trafia do Afryki, tj. 21 mld EUR (2015) oraz jej pierwszym partnerem w zakresie rozwoju i pomocy humanitarnej. Z każdym dniem rośnie także znaczenie kooperacji między mieszkańcami obu kontynentów.

We **wspólnym komunikacie o nadaniu nowego impulsu partnerstwu Afryka–UE**, wydanym 4 maja 2017 określono zarys działań na lata 2018–2020 i później. Są one współrozwijane z partnerami afrykańskimi zgodnie z afrykańskim programem działań do 2063 roku. Jako że do 2050 r. Afrykę zamieszkiwało będzie 2,4 mld ludzi, z czego większość stanowią będą osoby młode¹, dużą wagę przywiązuje się do potencjału młodzieży, której wiele programów jest dedykowanych.

Polityka zewnętrzna UE oraz własny program reform Afryki do 2063 r. zapewniają wytyczne dotyczące programu dalszych działań, opierające się na dwóch głównych założeniach²:

1. Bardziej odporne państwa i społeczeństwa

- A. Zapobieganie konfliktom, zarządzanie kryzysom i budowanie pokoju
- B. Wzmocnienie systemów zarządzania
- C. Zarządzanie migracją i mobilnością

2. Większa liczba lepszych miejsc pracy, zwłaszcza dla młodzieży

- A. Przyciągnięcie odpowiedzialnych i zrównoważonych inwestycji
- B. Rozwój sektora energetycznego w Afryce
- C. Przekształcenie afrykańskiego rolnictwa i przedsiębiorstw rolniczych oraz niebieskiej gospodarki Afryki, w tym rybołówstwa
- D. Poszerzenie wiedzy i umiejętności

1. Bardziej odporne państwa i społeczeństwa

W programie działań do roku 2063 Afryka przedstawia wizję pokojowej, bezpiecznej i zamożnej Afryki, w której obowiązują dobre rządy, demokracja, poszanowanie praw człowieka, sprawiedliwość i praworządność, oraz Afryki, w której rozwój zależy od ludzi i pozwala na uwolnienie potencjału młodzieży – w szczególności młodych kobiet – nie zostawiając nikogo w tyle.

Pokój i bezpieczeństwo stanowią sedno partnerstwa Afryka-UE na rzecz zrównoważonego rozwoju, dobrobytu i odporności społeczeństw. Niezwykle ważne jest

¹ Perspektywy demograficzne na świecie ONZ (2015)

² Wspólny komunikat do parlamentu europejskiego i Rady, w sprawie nadania nowego impulsu partnerstwu Afryka-UE

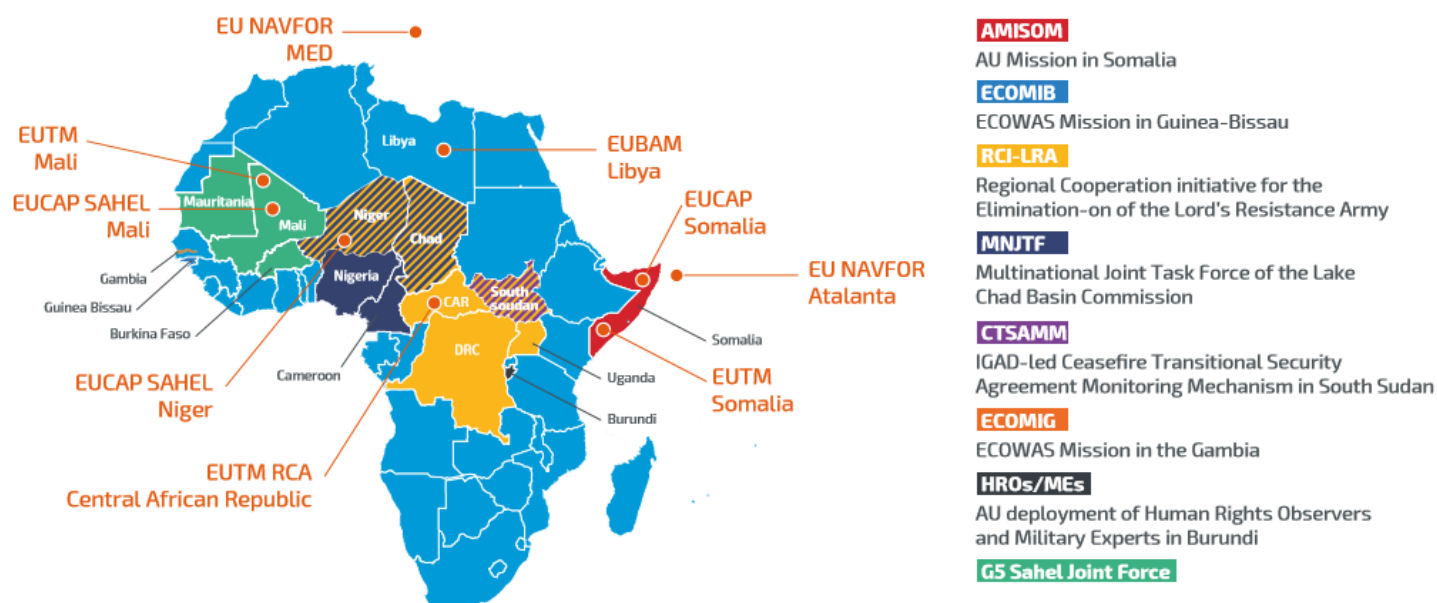
skupienie się na wzmocnieniu bezpieczeństwa ludności oraz dążenie do ścisłej współpracy w zakresie skutecznego zarządzania. Pozwoli to na efektywne zwalczanie korupcji oraz uznanie wysokiej roli instytucji demokratycznych. Jest to w interesie UE, gdyż niestabilność w otoczeniu międzynarodowym zagraża istotnym dla niej interesom.

A. Zapobieganie konfliktom, zarządzanie kryzysom i budowanie pokoju

Jako, że pokój jest niezbędnym warunkiem dla zrównoważonego rozwoju, partnerstwo UE-Afryka przyjmuje kompleksowe podejście do jego budowania. Zaczynając od zapobiegania konfliktom, kończąc na odbudowie pokryzysowej. Wsparcie polityczne i finansowe dla wysiłków pokojowych w Afryce jest przekazywane za pośrednictwem **instrumentu na rzecz pokoju w Afryce (APF)**. Jedyne za pomocą tego instrumentu, UE przekazała środki finansowe w wysokości ponad 2,7 mld EUR od 2004 r. Stanowi on uzupełnienie ważnych programów pomocowych związanych z bezpieczeństwem oraz zwalczaniem terroryzmu, które realizowane są na szczeblu krajowym.

Od powstania APF w 2004 roku, średnio ponad 300 milionów euro rocznie wypłacano w ostatnich latach, dzięki czemu wspierano dotychczas 14 operacji wsparcia pokoju prowadzonych przez Afrykę w 18 różnych krajach. Przeprowadzone zostały także mediacje i wczesne działania zapobiegawcze w celu złagodzenia konfliktów w 37 krajach Afryki. W ramach instrumentu, UE wspiera również finansowo wspólne siły Grupy Pięciu na rzecz Sahelu (G5 Sahel) w celu poprawy bezpieczeństwa regionalnego oraz współpracy transgranicznej. Ponadto, przeznaczono 1,7 miliarda euro od 2007 r. na utrzymanie misji pokojowej AMISOM, prowadzonej przez Unię Afrykańską (AU) w Somalii.

Unia Europejska podejmuje zdecydowane działania w **ramach wspólnej polityki bezpieczeństwa i obrony UE w Afryce (WPBiO)**. Obecnie prowadzonych jest 9 misji zapewniających porady i szkolenia dla 30 000 afrykańskich pracowników wojskowych, policyjnych i sądowych. W latach 2016-2018 ponad milion ludzi w Afryce Subsaharyjskiej skorzystało ze wspieranych przez UE programów cywilnego budowania pokoju po konfliktach i zapobiegania konfliktom. Poniżej infografika przedstawiająca obecne misje:

Źródło: https://www.africa-eu-partnership.org/sites/default/files/documents/factsheet_eu_au-21-1-2019.pdf

Jednym z programów wykazujących wysoką skuteczność WPBIO jest **EU NAVFOR Atalanta**. Przyczynił się on do radykalnego ograniczenia piractwa w Rogu Afryki. Gwarantuje ochronę zagrożonym statkom, w szczególności statkom światowego programu żywnościowego. Monitoruje rybołówstwo u wybrzeży Somalii oraz wspiera pozostałe unijne misje i programy w regionie.

Unia Europejska zobowiązuje się również do walki z wszelkimi formami przemocy wobec kobiet i dziewcząt, zapewniając im bezpieczeństwo w Afryce. Przemoc narusza podstawowe prawa i wartości, takie jak godność, dostęp do wymiaru sprawiedliwości i równouprawnienie płci. Priorytetem zatem jest zapewnienie tych praw kobietom i dziewczętom, aby wzmocnić ich pozycję oraz umożliwić pełne wykorzystanie ich potencjału. W tym celu w 2017r. powstała **inicjatywa Spotlight** w ramach współpracy UE oraz ONZ. Głównym źródłem finansowania jest fundusz powierniczy, za pomocą którego UE wniosła środki w wysokości pół miliarda euro. W jej ramach wprowadzane są zmiany w systemach prawnych, które mają bronić praw kobiet, chroniąc je przed przemocą i dyskryminacją. Promowane są normy społecznie sprawiedliwe pod względem płci, zapewniana pomoc ofiarom przemocy oraz wspierana jest autonomiczna migracja kobiet.

B. Wzmocnienie systemów zarządzania

Spółeczeństwa oparte na demokratycznych i przejrzystych instytucjach stanowią podstawę budowania stabilności i zrównoważonego rozwoju. Takie społeczeństwa zdolne są do szybkiego reagowania na zmiany oraz właściwego zarządzania nimi. Obecnie, w obliczu rosnącej liczby ludności wyzwaniem jest skuteczne świadczenie im usług. Pod koniec wieku na tym kontynencie może mieszkać nawet 4 mld ludzi.³

Instytucjom często brakuje zdolności do prawidłowego funkcjonowania w obrębie zarządzania finansami publicznymi, walki z korupcją oraz nadużyciami finansowymi. W szczególności mobilizacja dochodów krajowych jest osłabiona przez niezarejestrowane przepływy kapitału pochodzące z korupcji, działalności przestępczej, oszustw podatkowych i transakcji handlowych służących do prania pieniędzy. **Co najmniej 50 mld USD rocznie opuszcza kontynent w wyniku nielegalnych przepływów finansowych, co znacznie przewyższa całkowitą kwotę rocznej oficjalnej pomocy rozwojowej.**⁴ UE podejmuje działania na rzecz poprawy sytuacji w tym zakresie, w szczególności poprzez wdrożenie podejścia „**pobieraj więcej, wydawaj lepiej**”. Opiera się ono na tworzeniu sprawiedliwych i skutecznych systemów podatkowych. Pomaga krajom rozwijającym się w zarówno zlikwidowaniu lukw polityce podatkowej, jak i w rozwiązaniu problemu unikania opodatkowania przez osoby prawne, aby zwiększyć mobilizację dochodów krajowych.

Praworządne sprawowanie rządów jest kluczowe dla Afryki. Dzięki programom prowadzonym na szczeblu krajowym, regionalnymi kontynentalnym, wzmacniane są lokalne władze oraz budowana jest idea społeczeństwa obywatelskiego. Między innymi w tym celu w 2010 r. założone zostało **Eurośródziemnomorskie Zgromadzenie Samorządów Lokalnych i Regionalnych (ARLEM)**. Europejski Komitet Regionów (KR) wraz ze stowarzyszeniami terytorialnym przystąpili do integracji przedstawicieli władz lokalnych i regionalnych z Unii Europejskiej oraz jej śródziemnomorskich krajów partnerskich. Umożliwiło to wyłonionym w wyborach przedstawicielom z trzech wybrzeży Morza Śródziemnego reprezentowanie

³ "World Population Prospects: The 2016 Revision – Key Findings and Advance Tables". United Nations Department of Economic and Social Affairs, Population Division. July 2016

⁴ Sprawozdanie panelu wysokiego szczebla ds. nielegalnych przepływów finansowych z Afryki, 2014

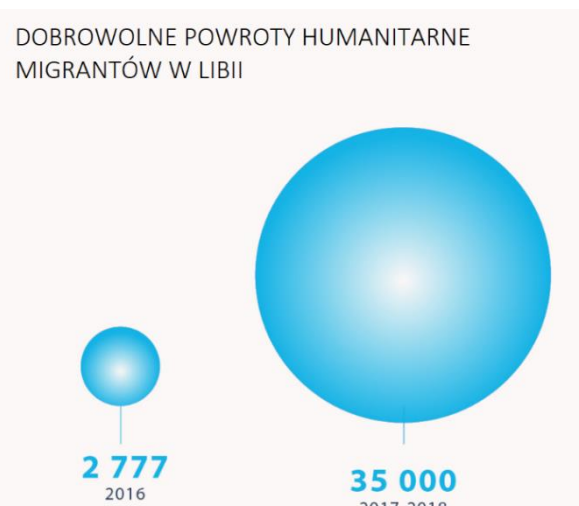
polityczne ich władz lokalnych i regionalnych (w szczególności wobec UE i Unii dla Śródziemnomorza).Pozwoliło także na zacieśnienie dialogu politycznego oraz promowanie współpracy między regionami.

C. Zarządzanie migracją i mobilnością

Mobilność i migracja silnie oddziałują na gospodarkę i społeczeństwo, mając bezpośredni wpływ na poziom bezpieczeństwa na kontynencie afrykańskim i europejskim. Mogą za sobą nieść zarówno pozytywne, jak i destruktywne efekty. W odpowiedzi na rekordowo wysoki poziom migracji w Afryce, (w tym obejmujący przymusowe wysiedlenia), oraz rosnącą liczbę migrantów z Afryki w Europie, podjęte zostały zdecydowane kroki, mające na celu przeciwdziałanie niebezpiecznym podróżom, ograniczając liczbę zgonów na szlakach migracyjnych.

Kryzysowy fundusz powierniczy UE dla Afryki, o wartości ponad 2,6 mld EUR, obejmujący region Sahel i Jezioro Czad, Róg Afryki i Afrykę Północną, przeznaczony jest na finansowanie działań ukierunkowanych na pierwotne źródła nielegalnej migracji, przymusowych wysiedleń i handlu ludźmi. Jego działania obejmują wspieranie tworzenia miejsc pracy oraz rozwoju gospodarczego, zarządzanie migracjami oraz dbanie o stabilność rządów .Dzięki niemu, ponad 5,3 miliona najbardziej potrzebujących osób skorzystało z podstawowej pomocy i programów żywieniowych. Co więcej, 48 000 osób wzięło udział w szkoleniach zawodowych i rozwoju umiejętności (TVET).W konsekwencji, powstało około 238 000 miejsc pracy na całym kontynencie. W szczególności w regionach Sahelu i Rogu Afryki udzielono pomocy 86 000 migrantom, między innymi poprzez pomoc medyczną i psychospołeczną.

W ostatnich latach uwaga UE zwróciła się ku szlakowi środkowo śródziemnomorskiemu, który stał się najczęściej uczęszczanym szlakiem migrantów chcących nielegalnie przedostać się do Europy. Podejmują oni próbę niebezpiecznej przepawy z Afryki Północnej przez Morze Śródziemne. Większość z nich w drodze do Europy przemieszcza się przez Libię, co sprzyja wzrostowi nielegalnego handlu w tym państwie. W listopadzie 2017 r. została ustanowiona **wspólna grupa zadaniowa ds. migracji wraz z Unią Afrykańską i ONZ**. Była to reakcja na rosnące wyzwania migracyjne, szczególnie w Libii. Działania Unii Europejskiej koncentrują się w tym regionie na zapewnianiu ochrony i pomocy migrantom/uchodźcom, wspieraniu społeczności lokalnych, szkoleniu straży przybrzeżnej oraz poprawie zarządzania granicami.

Źródło:<https://www.consilium.europa.eu/pl/infographics/eu-action-in-libya/>

Dzięki wsparciu z UE w wysokości 237 mln EUR, do lipca 2019 roku 61 300 osób otrzymało bezpośrednią pomoc (w postaci artykułów żywnościowych i zestawów higienicznych). Co więcej, 89 700 migrantów skorzystało z pomocy medycznej oraz 16 obiektów architektury społecznej (centra medyczne, szkoły, stacje elektryczne) zostało wyremontowanych. Działania te finansowane są za pośrednictwem kryzysowego funduszu powierniczego UE dla Afryki. O ich wysokiej skuteczności świadczy między innymi większa liczba dobrowolnych powrotów humanitarnych w Libii w stosunku do roku 2016.

2. Większa liczba lepszych miejsc pracy, zwłaszcza dla młodzieży

W programie działań do roku 2063, Afryka zakłada stworzenie zamożnego kontynentu dysponującego środkami i zasobami napędzającymi jego rozwój, którego gospodarka jest strukturalnie zmieniana poprzez uprzemysłowienie, produkcję i wartość dodaną w celu osiągnięcia wspólnego wzrostu gospodarczego dzięki rozwojowi sektora prywatnego, przedsiębiorczości i zapewnieniu wszystkim przyzwoitych miejsc pracy⁵. W tym celu Unia Europejska traktuje priorytetowo tworzenie dobrobytu poprzez zapewnianie większej liczby lepszych miejsc pracy na kontynencie afrykańskim. Podejmowane działania zwiększają także wydajność pracy oraz gwarantują wysoką jakość inwestycji w sektorach pracochłonnych-w szczególności w sektorze rolno-spożywczym.

Nowy sojusz Afryka- Europa na rzecz zrównoważonej inwestycji i pracy, zawarty we wrześniu 2018 roku pomiędzy Unią Afrykańską (AU) a Unią Europejską koncentruje się na czterech wzajemnie skorelowanych płaszczyznach:

1. Stymulowania inwestycji strategicznych i wzmocnienia roli sektora prywatnego, szczególnie poprzez zmniejszenie ryzyka inwestycji dzięki łączeniu dotacji i pożyczek oraz dzięki gwarancjom
2. Inwestowania w ludzi poprzez edukację i rozwój umiejętności, aby zwiększyć szanse na ich zatrudnienie oraz dostosować umiejętności do potrzeb rynku pracy.
3. Wzmacniania otoczenia biznesowego i klimatu inwestycyjnego ,w szczególności poprzez wzmożony dialog z partnerami afrykańskimi oraz wsparcie wprowadzanych przez nich reform w tym zakresie.
4. Wykorzystania pełnego potencjału integracji gospodarczej i handlu, dzięki umowom o partnerstwie gospodarczym i wolnym handlu.

Grupa zadaniowa ds. gospodarki cyfrowej UE-AU została utworzona w ramach sojuszu na rzecz zrównoważonych inwestycji i zatrudnienia. Komisja Europejska pragnie zwiększyć inwestycje na rzecz tworzenia miejsc pracy i wzmocnienia roli sektora prywatnego dzięki digitalizacji. W ramach polityki Digital4Development rozpoczęte zostały projekty z wkładem UE w wysokości 110 mln EUR na rzecz poprawy życia ludzi dzięki technologiom i usługom cyfrowym. W przygotowaniu są następne projekty o łącznej wartości 200 mln EUR. Wspierają one cyfrową integrację kontynentu afrykańskiego poprzez wdrażanie niedrogiej łączności szerokopasmowej, wyposażanie młodych ludzi w umiejętności cyfrowe na przyszłość oraz wykorzystanie potencjału afrykańskich przedsiębiorców cyfrowych do tworzenia trwałych miejsc pracy. Inwestycje koncentrują się na wdrażaniu usług cyfrowych w sektorach takich jak e-administracja, e-edukacja, e-zdrowie, e-handel, e-rolnictwo.

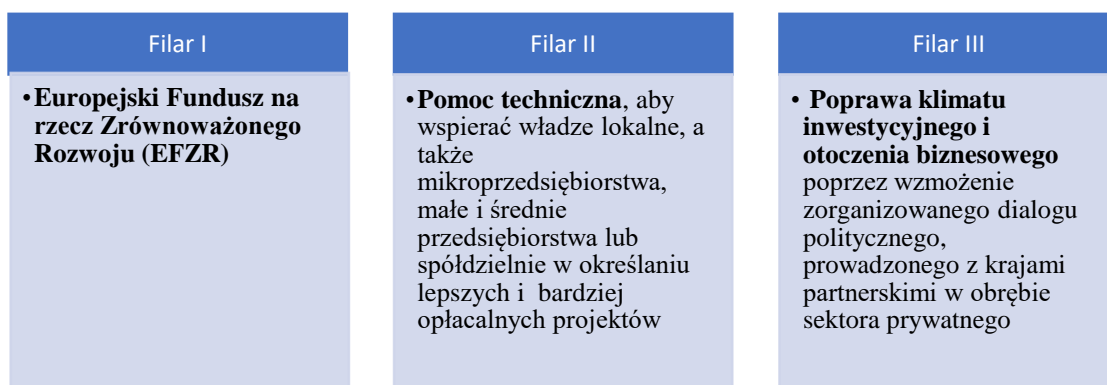
Należy podkreślić, że podczas przemian gospodarczych UE dokłada wszelkich starań o zapewnienie godziwych warunków pracy ludności oraz zrównoważenia środowiskowego. Świadczy o tym między innymi niedawno uruchomiony projekt- **Clear Cotton**, którego celem jest powstrzymanie pracy dzieci przy produkcji bawełny oraz sprawienie, że jej uprawa będzie zrównoważona. Beneficjentami programu są min. Burkino Faso i Mali.

⁵ Wspólny komunikat do parlamentu europejskiego i Rady, w sprawie nadania nowego impulsu partnerstwu Afryka-UE

A. Przyciągnięcie odpowiedzialnych i zrównoważonych inwestycji

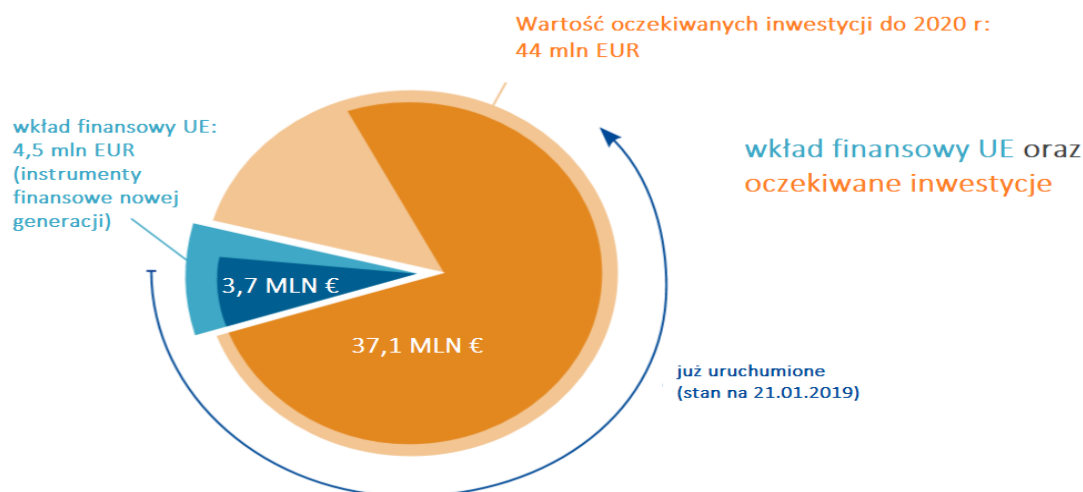
Sektor prywatny oferuje największe możliwości tworzenia nowych miejsc pracy i osiągnięcia wzrostu gospodarczego. W konsekwencji, niezmiernie ważne jest stymulowanie inwestycji prywatnych – zarówno krajowych, jak i zagranicznych- na kontynencie afrykańskim. Unia Europejska jest obecnie największym inwestorem w Afryce. Jej państwa członkowskie znajdują się w posiadaniu około 40 % udziałów w postaci bezpośrednich inwestycjach zagranicznych. W 2017 r. ich wartość wynosiła 261 mld EUR. Duży postęp gospodarczy w Afryce w ciągu ostatnich dwudziestu przekłada się na wysoki potencjał prowadzenia dalszych inwestycji w Afryce. Pobudzają one wzrost tworzenia nowych miejsc pracy, co ma ogromne znaczenie, w szczególności dla młodych osób, dopiero wchodzących na ten rynek.

Europejski Plan Inwestycji Zewnętrznych (PIZ) zapewnia nowe zaawansowane ramy służące zwiększeniu inwestycji w Afryce i krajach objętych europejską polityką sąsiedztwa. Składa się z 3 filarów:

Europejski Fundusz na rzecz Zrównoważonego Rozwoju (EFZR) pozyskuje dodatkowe finansowanie na rzecz rozwoju, bazując na sektorze prywatnym. Zakłada korzystanie z nowej generacji instrumentów finansowych: z instrumentów opartych na podziale ryzyka, gwarancji, a także łączeniu dotacji i pożyczek. Do 2020 r. UE zmierza do osiągnięcia globalnego celu Planu inwestycji zewnętrznych (PIZ) jakim jest zmobilizowanie do 2020 r. inwestycji w Afryce i w krajach objętych polityką sąsiedztwa o wartości 44 mld EUR, przy wkładzie w wysokości 4,5 mld EUR (Patrz infografika poniżej). Jeżeli państwa członkowskie i inni partnerzy zasilą fundusz kwotą odpowiadającą wkładowi z budżetu UE, do dyspozycji będzie 88 mld euro.

Europejski Plan Inwestycji Zewnętrznych 2017-2020

Duża uwaga poświęcana jest sektorom o wysokim potencjale tworzenia trwałych miejsc pracy, w szczególności dla osób młodych i kobiet, co zwiększy ich szanse na samorealizację, np. poprzez założenie działalności typu start-up. Obrane przez UE cele⁶ zakładają także zapewnienie dostępu do energii elektrycznej dla 30 mln ludzi i przedsiębiorstw oraz zwiększenie o 5 gigawatów zdolności wytwarzania energii ze źródeł odnawialnych do końca 2020 roku, dzięki inwestycjom. Szacuje się, że programy inwestycyjne skupione na małych i średnich przedsiębiorstwach w Afryce stworzą 3,2 mln nowych miejsc pracy. Ponadto 24 000 osób uzyska dostęp do dróg przejezdnych przez cały rok dzięki inwestycjom w obszarze infrastruktury transportowej.

W ramach III filaru, wspierane są reformy polityczne, które służą poprawie otoczenia biznesowego oraz zwiększaniu instytucjonalnych i technicznych możliwości afrykańskich instytucji. Celem jest zagwarantowanie silnego zarządzania finansami publicznymi, walka z korupcją, nadużyciami finansowymi, poprawa rozliczalności oraz poszanowanie praworządności i dostępu do wymiaru sprawiedliwości. W 2016 r. wsparcie zapewnione przez UE oraz państwa członkowskie UE na rzecz poprawy klimatu biznesowego w Afryce wyniosło 200 mln EUR⁷

Przykładem odnoszącego sukcesu programu w tym zakresie jest **program wsparcia handlu i integracji regionalnej Wybrzeża Kości Słoniowej**. 16 mln EUR posłużyło modernizacji przepisów i instytucji w kontekście ułatwień wymiany handlowej i inwestycji. Dzięki temu poprawiła się pozycja Wybrzeża Kości Słoniowej w klasyfikacji „Doing business”. Awansowało ono z pozycji 167 w 2010 r. na pozycję 142 w 2016 r. Wzrósł eksport, a także udział Wybrzeża Kości Słoniowej w eksporcie światowym. Ponadto, dzięki wsparciu budżetowemu, zwiększyła się przejrzystość wymiaru sprawiedliwości oraz udzielania zamówień publicznych.

Źródło: <https://africa-eu-partnership.org/en/afcfta>

Warto także wskazać na wkład UE w utworzenie Afrykańskiej Strefy Wolnego Handlu (62,500,000 EUR). AfCFTA jest umową, która ma na celu stopniowe obniżanie, a ostatecznie wyeliminowanie ceł i barier pozataryfowych na towary oraz ustalenie zerowej stawki celnej dla 90% produktów na całym kontynencie. Zwiększy to tym samym konkurencyjność oraz wesprze transformację gospodarczą Afryki. Oczekuje się, że dzięki AfCFTA handel wewnątrz Afryki wzrośnie z obecnego poziomu około 13% do 25% (lub więcej) poprzez lepszą harmonizację, koordynację i liberalizację handlu. Umowa obejmuje również kwestie prawa własności intelektualnej, polityki konkurencji, inwestycji oraz rozstrzygania sporów. Do października 2019 roku podpisały ją 54 państwa afrykańskie, a 28 z nich przystąpiło do jej atyfikacji.

⁶ Zgodne z COP 21 (Konferencja Narodów Zjednoczonych w sprawie zmian klimatu, Paryż 2015)

⁷ Organizacja Współpracy Gospodarczej i Rozwoju (OECD), 2018 r.

B. Rozwój sektora energetycznego Afryce

Oczekuje się, że do 2030 r. popyt na dostawy energii elektrycznej w całej Afryce wzrośnie niemal trzykrotnie wraz ze wzrostem gospodarki, liczby ludności oraz urbanizacji. Aby zapewnić odpowiednią podaż elektryczności oraz zwiększyć liczbę miejsc pracy na obu kontynentach, Unia Europejska przekazuje środki na rzecz **afrykańskiej inicjatywy dotyczącej energii ze źródeł odnawialnych (AREI)**. Wnoszą one łączny wkład o wartości około 1,1 mld EUR w 78 projektach. Dzięki temu UE jest na dobrej drodze do osiągnięcia wcześniej wspomnianego celu zdolności wytwórczej z odnawialnych źródeł energii wynoszącej 5 GW do 2020 r., przy jednoczesnym zapewnieniu 30 mln ludzi dostępu do zrównoważonej energii w Afryce i oszczędzaniu 11 mln ton CO₂ rocznie.²³ września 2019 r. rada AREI przyjęła cztery nowe projekty finansowane przez UE, o wartości 100 milionów euro łącznie. Rozwiną one infrastrukturę energii odnawialnej w Zambii, Kenii, Wybrzeżu Kości Słoniowej, Tanzanii, Namibii i Nigerii.

Unia Europejska jest pionierem w zakresie finansowania działań związanych z energetyką, kierowanych do sektora prywatnego. Zapoczątkowana w 2015 r. podczas COP21 **ElectriFI** - inicjatywa finansowania elektryfikacji, jest jednym z kluczowych instrumentów inwestycyjnych UE. Koncentruje się na ulepszaniu połączeń elektrycznych, a także na pobudzaniu zdolności wytwórczych ze zrównoważonych źródeł energii na rynkach wschodzących. ElectriFI inwestuje bezpośrednio w projekt przedsiębiorstwa lub poprzez pośredników finansowych. Typowe modele biznesowe proponowane przez nich to mini-sieci energetyczne, domowe systemy słoneczne, niezależne projekty energetyczne i produkcja energii na własne potrzeby.

Wiele inicjatyw związanych z sektorem energetycznym jest finansowanych dzięki Planowi Inwestycji Zewnętrznych (PIZ). Jedną z nich, jest **zrównoważone wykorzystanie zasobów naturalnych i energii (SUNREF)**. Inicjatywa wspiera lokalne zdolności do oceny i finansowania projektów w zakresie efektywności energetycznej oraz energii ze źródeł odnawialnych poprzez oferowanie linii kredytowych dla prywatnych podmiotów. Dzięki lokalnym systemom bankowym w krajach partnerskich, możliwe jest finansowanie dużej liczby projektów w Afryce Wschodniej i Zachodniej. UE oferuje pomoc techniczną dla podmiotów realizujących projekty, lokalnych usługodawców i lokalnych banków partnerskich. **SUNREF** ma być zachętą do realizowania inwestycji ekologicznych. Wkład w program z UE wynosi 26,2 mln EUR, podczas gdy całkowita kwota inwestycji to 431 mln EUR. Planowany czas realizacji projektu to lata 2010-2023.

Unia Europejska planuje także nawiązanie nowego partnerstwa w dziedzinie badań i innowacji między UE a Afryką, poświęconego zmianie klimatu i zrównoważonej energii.

C. Przekształcenie afrykańskiego rolnictwa i przedsiębiorstw rolniczych oraz niebieskiej gospodarki Afryki, w tym rybołówstwa

Rolnictwo, w tym hodowla zwierząt oraz rybołówstwo zapewniają środki finansowe na pokrycie kosztów utrzymania około 75 % siły roboczej. Ich wydajność jest niezadowalająca ze względu na dominujący model produkcji rolnej na własne potrzeby oraz łodziowe rybołówstwo przybrzeżne. Brak kapitału, niezrównoważone zarządzanie zasobami, kwestie związane z własnością gruntów i brak bezpieczeństwa na morzu stanowią główne problemy tych sektorów. Co więcej, skutki zmiany klimatu – zarówno obecne, jak i oczekiwane – mają realny wpływ na ich funkcjonowanie.

Uwolnienie potencjału sektorów produkujących żywność wzmocni bezpieczeństwo żywnościowe oraz utworzy nowe miejsca pracy. W tym celu Unia Europejska stara się

ułatwić realizację inwestycji w sektorze prywatnym na całej długości łańcuchów wartości w branży spożywczej ,w oparciu o takie inicjatywy jak instrument finansowania rolnictwa (AgriFI). **AgriFI (Agricultural Finance Initiative)** to program o wartości 100 milionów euro, którego celem jest pomoc drobnym rolnikom i pasterzom w Kenii w zaopatrywaniu rynków kenijskich i eksportowych w produkty o wysokiej jakości. Wielu rolników w Kenii ma trudności z konkutowaniem na rynkach eksportowych, na których istnieją coraz większe możliwości dla wiarygodnych dostawców. Potwierdza to fakt, iż ponad 40% produkcji fasoli na rynek francuski jest odrzucane z powodu złej jakości. Z tego powodu Unia Europejska i jej partnerzy oferują pomoc w budowaniu partnerstwa między drobnymi rolnikami a małymi przedsiębiorstwami, finansowaniu innowacyjnych upraw oraz wzmacnianiu krajowych ośrodków szkolenia rolnictwa. Program został uruchomiony 20 czerwca 2018 r. i ma potrwać do października 2024 roku.

UE stymuluje możliwości rynkowe sektora żywnościowego poprzez **umowy o partnerstwie gospodarczym**. Zapewniają one swobodny dostęp do europejskich rynków zbytu, elastyczne zasady dotyczące pozyskiwania nakładów, jak i współpracę oraz dialog w dziedzinie rolnictwa. W przypadku krajów najslabiej rozwiniętych, które nie są objęte umowami o partnerstwie gospodarczym, swobodny dostęp do rynku jest zapewniany w ramach inicjatywy „wszystko oprócz broni”.

W maju 2018 r. została utworzona **grupa zadaniowa ds. regionów wiejskich w Afryce** przez UE oraz Unię Afrykańską. Eksperti afrykańscy proponują rozwiązania i zalecenia dotyczące współpracy w dziedzinie rolnictwa. Analizowane są sposoby stymulowania wzrostu publicznych i prywatnych inwestycji w zrównoważone rolnictwo w Afryce oraz ułatwienia dla europejskich inwestycji prywatnych. Rozważane są także strategie zwiększenia wymiany handlowej wewnątrz kontynentu i eksportu z kontynentu afrykańskiego. Specjalna uwaga zwrócona jest na metody wspierania młodych ludzi pracujących w agrobiznesie.

Uwagę zwraca się także na zwiększanie zrównoważonej produktywności afrykańskiego rybołówstwa. Rozszerzane są sieci umów o partnerstwie w sprawie zrównoważonych połowów pomiędzy UE i państwami afrykańskimi. 15 mln EUR zostało przeznaczone na wzmacnianie zdolności krajów w zakresie zachowania różnorodności biologicznej mórz oraz eliminowania połowów NNN⁸, w regionie Afryki Zachodniej w ramach programu PESCAO.

D. Poszerzenie wiedzy i umiejętności

Edukacja, systemy kształcenia i szkolenia zawodowego powinny być w większym stopniu dostosowane do potrzeb rynku pracy, bardziej innowacyjne i wyższej jakości. Ze względu na fakt, że wielu młodych ludzi pracuje w sektorze gospodarki nieformalnej, ważne jest również zapewnienie im dostępu do kształcenia i szkoleń z zakresu przedsiębiorczości, aby umożliwić im reintegrację z gospodarką formalną.

Aby realizować tę misję, **AU-EU Higher Education Programme** został wprowadzony w ramach wieloletniego programu pan-afrykańskiego na lata 2018–2020. Opiera się na wizji, że szkolnictwo wyższe – jeśli o odpowiedniej jakości i adekwatności - może przyczynić się do rozwoju społeczno-gospodarczego Afryki. Program wspiera procesy modernizacyjne w instytucjach szkolnictwa wyższego w celu podniesienia jakości oferty

⁸ Nielegalnych, nieraportowanych i nieuregulowanych połowów

edukacyjnej. Ułatwi także wzajemne uznawanie kwalifikacji i wzmoże mobilność. AU-EU Higher Education Programme w całości finansowany jest ze środków Unii Europejskiej- tj. 13 mln euro zostało przeznaczone na ten cel. Jego trzy elementy uzupełniają się nawzajem:

1. „**Tuning Africa 3**” ma na celu poprawę jakości afrykańskiego szkolnictwa wyższego oraz wsparcia zdolności do zatrudnienia i mobilności studentów na całym kontynencie. Działania polegają na wzmocnieniu środowiska akademickiego poprzez zwiększenie możliwości uczniów do nabywania i rozwoju ogólnych kompetencji. Opracowane zasoby internetowe dla pracowników akademickich oraz otwarte kury online (MOOCS) pozwolą studentom na ich pozyskanie. Tworzone są także sieci ekspertów, które zapewnią wsparcie procesu harmonizacji afrykańskiego szkolnictwa.

2. "**Harmonisation, Quality Assurance and Accreditation 2**" (HAQAA 2) koncentruje się na poprawie zapewniania jakości szkolnictwa wyższego oraz uznawania kwalifikacji w Afryce poprzez zwiększenie zdolności agencji poświadczających do wdrażania standardów i wytycznych zgodnych z PAQAF (The Pan-African Quality Assurance and Accreditation Framework)

3. "**African Students and Alumni Association**" (Afrykańskie Stowarzyszenie Studentów i Absolwentów) stawia sobie za cel wzmocnienie umiejętności partykypacyjnych i przywódczych wśród młodych ludzi. Ułatwiają działania edukacyjne stowarzyszeń studentów i absolwentów na uniwersytetach oraz zwiększają świadomość na temat programów mobilności UE (Erasmus+, the Intra-Africa Academic Mobility Scheme oraz inne programy bilateralne).

Unia Europejska koncentruje się także na zwiększeniu **dostępu do szkoleń zawodowych i technicznych na rzecz rozwoju umiejętności**. Do 2020 r. 750 000 osób weźmie w nich udział, dzięki programom takim jak **AU-EU Skills for Youth Employability Programme**. Inicjatywa obrała za cel poprawę perspektyw zawodowych młodych ludzi. Opiera się na wsparciu innowacyjnych programów rozwoju umiejętności zorientowanych na rynek, ze zwiększonym zaangażowaniem w sektor prywatny. Rozwija także pracowników VET (Vocational and Educational Training) poprzez zwiększanie ich mobilności i wymianę doświadczeń z europejskimi partnerami oraz poprawia systemy informacyjne rynku pracy dzięki narzędziom przewidywania umiejętności.

UE dokłada szczególnych starań w zakresie mobilności studentów, personelu i pracowników naukowych na kontynencie afrykańskim. Kwota 20 mln EUR w latach 2018–2020 została przyznana z Programu afrykańskiego na ich realizację. W efekcie, do 2020 r. z programu Erasmus+ skorzysta 35 000 studentów i naukowców z Afryki, co oznacza, że do 2027 r. ich łączna liczba wyniesie 105 000.

Wspierany jest także dostęp instytucji szkolnictwa wyższego i instytucji badawczych do odpowiedniej infrastruktury elektronicznej. Kwota 30 mln EUR została przyznana na tą działalność w latach 2018–2020 z programu panafrkańskiego w ramach programu **Africa Connect 3**. Kluczowe jest zapewnienie dostępu tym placówkom do niedrogo i bezpiecznego połączenia internetowego oraz dedykowanych narzędzi i aplikacji cyfrowych, aby ułatwić współpracę badawczą i edukacyjną oraz umożliwić młodzieży dostęp do zasobów edukacyjnych. Unia Europejska wierzy, że nabycie umiejętności cyfrowych pozytywnie wpłynie na rozwój kapitału ludzkiego w Afryce.

Bibliografia:

1. https://www.africa-eu-partnership.org/sites/default/files/panaf.action_6_factsheet.1.pdf
2. https://ec.europa.eu/europeaid/sites/devco/files/aap-panafricanprogramme-annex6-c20187378-20181031_en.pdf
3. https://www.africa-eu-partnership.org/sites/default/files/documents/factsheet_eu_au-21-1-2019.pdf
4. <https://www.electrifi.eu/about/mandate-funders/>
5. https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/pl/MEMO_17_3484
6. https://eeas.europa.eu/delegations/kenya/46888/agrifi-support-kenyas-smallholder-farmers-and-pastoralists_en
7. https://www.africa-eu-partnership.org/sites/default/files/documents/factsheet_eu_au-21-1-2019.pdf
8. https://ec.europa.eu/europeaid/news-and-events/four-new-eu-funded-renewable-energy-projects-worth-eur-100-million-adopted-new-york_en
9. https://ec.europa.eu/commission/sites/beta-political/files/eu-key-partnership-africa-factsheet_pl.pdf
10. <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN-PL/TXT/?uri=CELEX%3A52017JC0017&from=pl&fbclid=IwAR3A3di-K37CgXdVel9O5TGlenUiY7VJaLNow47tdxJHh-npO4dfXKqLK9g>
11. <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/PL/TXT/HTML/?uri=CELEX%3A52018DC0643&from=EN&fbclid=IwAR1kfX2IkxegoYOO3HWTa553ETB0slZPFpEp2zZc57NHj16zK3j4mXVUqkA>
12. <http://www.europedirect-gdansk.morena.org.pl/sojusz-europy-z-afryka/>
13. <https://www.consilium.europa.eu/pl/infographics/eu-action-in-libya/> IKONOGRAFIKA
14. <https://www.consilium.europa.eu/pl/policies/migratory-pressures/central-mediterranean-route/>
15. <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/PL/TXT/?uri=CELEX:52016DC0024>
16. <https://cor.europa.eu/pl/our-work/Pages/ARLEM.aspx>
17. <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/PL/TXT/?uri=JOIN:2017:17:FIN>
18. <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/PL/TXT/HTML/?uri=CELEX:52019JC0004&from=EN>
19. https://ec.europa.eu/europeaid/news-and-events/clear-cotton-project-seeks-halt-child-labour-cotton-production-burkina-faso-mali-and_en
20. <https://africa-eu-partnership.org/en/afcft>

21. <https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/news/european-union-and-african-union-launch-digital-economy-task-force>
22. <https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/africa>
23. <https://spotlightinitiative.org/what-we-do>
24. https://africa-eu-partnership.org/sites/default/files/panaf.action_7_factsheet.1.pdf